

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра землезнавства та геоморфології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана/директора інституту
з навчальної роботи

« 15 » 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОРСЬКА ГЕОМОРФОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 Географія
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Геоморфологія та природничий туризм
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020/2021
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Ковтонюк Ольга Володимирівна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («____») «____» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

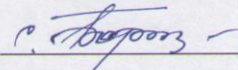
на 20__/20__ н.р. _____ («____») «____» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробник: Ковтонюк Ольга Володимирівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент.

ЗАТВЕРДЖЕНО

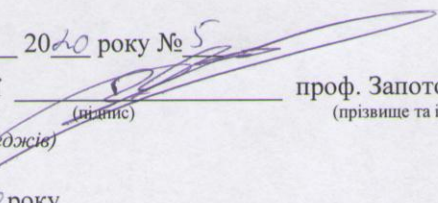
Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

 проф. Бортник С.Ю.
(підпис)

Протокол № 1 від «31» серпня 2020р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «11» вересня 2020 року № 5

Голова науково-методичної комісії проф. Запотоцький С.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Головою педагогічної ради (для коледжів)

«11» вересня 2020 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – набуття здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності шляхом формування уявлень про геоморфологічну будову і рельєфоутворюючі процеси дні Світового океану та його берегах.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1) успішне опанування таких дисциплін як «Геологія», «Геоморфологія», «Фізична географія материків та океанів», «Структурна геоморфологія», «Літолого-петрографічна основа рельєфу»;

2) володіння елементарними навичками аналізу картографічних матеріалів.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Зміст дисципліни розкриває теоретичні та прикладні питання морської геоморфології. Структура дисципліни передбачає вивчення форм рельєфу, їх морфології, речовинного складу та генезису, сучасних морфологічних процесів дна Світового океану (перша частина) та берегової зони (друга частина).

Навчальна дисципліна «Морська геоморфологія» є однією з складових комплексної підготовки освітньої програми «Геоморфологія та природничий туризм» спеціальності 106-«Географія».

4. Завдання (навчальні цілі) – вивчення дисципліни спрямовано на формування уявлень про особливості будови та генезису рельєфу, сучасні рельєфоутворюючі процеси в межах дна Світового океану та його берегів, зокрема:

- ознайомити студентів з сучасними теоретичними уявленнями морської геоморфології;

- навчити студентів визначати форми рельєфу різних рангів і генезису дна Світового океану та берегової зони за картографічними матеріалами;

- сформувані уявлення про значення геоморфологічних досліджень при будівництві портів, для укріплення берегів, розвідки та видобутку корисних копалин;

- сформувані навички визначення осадових порід, що формуються в морських басейнах осадонакопичення.

Дисципліна спрямована на досягнення студентами таких загальних та фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу географічної оболонки.

ФК 2. Здатність застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні географічної оболонки і її складових, зокрема геоморфосфери.

ФК 5. Здатність аналізувати склад і будову сфер географічної оболонки, зокрема геоморфосферу, на різних просторово-часових рівнях.

ФК 7. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення явищ і процесів на різних просторових рівнях

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	поширення, морфологію та генезис мега-, макро- та мікроформ рельєфу у межах різних геоморфологічних	<i>лекція</i>		<i>до 7%</i>

	провінцій дна Світового океану		опитування у тестовій та письмовій формі, МКР, іспит	
1.2	сучасні засоби та методи дослідження геоморфологічної будови дна Світового океану	лекція		до 6%
1.3	сучасні уявлення про походження та еволюцію океанічних улоговин	лекція		до 6%
1.4	осадові відклади та корисні копалини Світового океану	лекція		до 6%
1.5	гідродинамічні та морфолітогенетичні процеси в межах дна та берегової зони	лекція		до 7%
1.6	поширення, морфологію та генезис форм рельєфу берегової зони	лекція		до 6%
1.7	генетичні типи берегів та сучасні уявлення про еволюцію берегової зони	лекція		до 6%
1.8	прикладні проблеми вивчення рельєфу дна та берегів Світового океану	лекція		до 6%
2.1	визначати на карті межі геоморфологічних провінцій Північно-Льодовитого, Атлантичного, Індійського та Тихого океанів	практичні заняття	виконання практичних робіт	до 6%
2.2	показати на карті головні геоморфологічні об'єкти дна Світового океану	практичні заняття		до 6%
2.3	визначати абразійні, акумулятивні та еолові форми рельєфу берегової зони у польових умовах	практичні заняття		до 6%
2.4	визначати осадові породи, що формуються на дні морів та океанів	практичні заняття		до 6%
2.5	визначати за картографічними матеріалами генетичні типи берегів	практичні заняття		до 6%
3.1	презентувати отримані результати за допомогою сучасних технічних засобів	практичні заняття	виконання практичних робіт	до 5%
4.1	аналізувати рельєфоутворюючу роль гідродинамічних та морфолітогенетичних процесів в межах дна берегової зони	практичні заняття		до 7%
4.2	оцінювати значення геоморфологічних досліджень при будівництві портів, для укріплення берегів, розвідки та видобутку корисних копалин	практичні заняття		до 8%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.	2.	3.	4.
--------------------------------------	----	----	----	----

Програмні результати навчання (назва)	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	1	1	2
ПРН 6. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки.															+	+
ПРН 7. Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки.									+	+	+	+	+	+		
10. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях.															+	+
12. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області географії відповідно до спеціалізації.	+	+	+	+	+	+	+	+								

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, написання модульних контрольних робіт (МКР), виконання практичних робіт, складання іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1 (знання РН 1.1-1.6)** – до 50%;
2. результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.4)** - до 30%;
3. результати навчання – **3 (комунікація)** - до 5%
4. результати навчання – **4 (автономність та відповідальність 4.1-4.2)** - до 15%

7.1. Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено 2 змістовні частини. Заняття проводять у вигляді лекцій та практичних. Завершується дисципліна іспитом.

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні опитування, виконаних практичних робіт, модульних контрольних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	Min. – 17 балів	Max.– 30 балів	Min. – 18 балів	Max.–30 балів
Опитування	«6» x 1 = 6	«6» x 2 = 12	«6» x 1 = 6	«6» x 2 = 12
Практичні роботи	«3» x 1 = 3	«3» x 2 = 6	«3» x 1 = 3	«3» x 2 = 6
Модульні контрольні роботи	«8» x 1 = 8	«12» x 1 = 12	«8» x 1 = 8	«12» x 1 = 12
«1» – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. 1 – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань				

- **умови допуску до іспиту:** рекомендований мінімум для допуску – 34 бали. Для студентів, які набрали менше 34 балів (*рекомендований мінімум*) обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів по питанням пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

- підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться у письмовому форматі. Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 26 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	17	17	26	60
Максимум	30	30	0	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716- 32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Організація оцінювання: опитування у тестовій або письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної лекції. Практичні роботи захищаються по виконанню, відповідно до графіка проведення занять.

Модульні контрольні роботи проводяться у тестовій формі. Студенти, які отримали за МКР меншу за мінімально передбачену кількість балів, перескладають її.

Перша МКР проводиться на останньому тижні березня, друга МКР проводиться на третьому тижні квітня.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назви лекції та семінарів	Кількість годин		
		лекції	сем.	с/р
Змістовий модуль 1 Геоморфологія дна морів та океанів				
Тема 1. Рельєф геоморфологічних провінцій дна Світового океану				
1	Вступ. Основні риси геоморфологічної будови дна Світового океану та напрямки їх дослідження	2		2
2	Сучасні засоби та обладнання для вивчення дна Світового океану.	2		3
3	Рельєф підводних окраїн материків. Особливі морфоструктури підводних окраїн материків	2		3
4	Рельєф геосинклінальних областей (перехідних зон).	2		3
5	Рельєф ложа океану та серединно-океанічних хребтів	2		3
Тема 2. Морфолітогенетичні процеси дна Світового океану				
6	Вулканічні процеси та форми рельєфу		2	3
7	Екзогенний морфогенез		2	3
8	Біогенний рельєф		1	3
9	Осадкові відклади та корисні копалини дна Світового океану	2		3
	Модульна контрольна робота № 1		1	
Змістовий модуль 2. Геоморфологія берегів морів та океанів				
Тема 3. Рельєфоутворюючі чинники берегової зони моря				
10	Загальна характеристика берегової зони. Історія вивчення морських берегів	2		2
11	Гідродинаміка берегової зони моря	2		3
12	Абразійні форми рельєфу берегової зони моря	2		3
13	Літодинаміка берегової зони моря	2		3
Тема 4. Типи берегів та розвиток берегової зони моря				
14	Генетичні типи берегів світового океану		2	3
15	Акумулятивні форми рельєфу берегової зони моря		2	3
16	Еволюція берегової зони моря	2		3
17	Еолові форми берегової зони моря		1	3
18	Прикладні проблеми вивчення берегів світового океану	2		3
	Модульна контрольна робота № 2		1	
	ВСЬОГО	24	12	52

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:
 лекцій – 24 год.,
 практичних – 12 год.,
 самостійної роботи - 52 год.,
 консультацій – 2 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна (базова):

1. Карпенко Н.І. Рельєф морських берегів / Н.І. Карпенко. – Л.: вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 308 с.
2. Стецюк В.В. Основи геоморфології: навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.В. Стецюк, І.П. Ковальчук; за ред. О.М. Маринича. – К.: Вища шк., 2005. – 495 с.
3. Шуйський Ю.Д. Типи берегів Світового океану: монографія / Ю.Д. Шуйський. – Одеса: Астропринт, 2000. – 480 с.
4. Шуйський Ю.Д., Стоян О.О. Географія корисних копалин Світового океану: походження, формування, поширення / Ю.Д. Шуйський, О.О. Стоян. – Одеса: Фенікс, 2014. – 148 с.
5. Шуйський Ю.Д. Основні риси рельєфу дна Світового океану / Шуйський Ю.Д. – Одеса: Астропринт, 1998. – 88 с.

Додаткова:

1. Безруков Ю.Ф. Океанология. Часть I. Физические процессы в океане / Ю.Ф. Безруков. – Симферополь: Таврический национальный университет имени В.И. Вернадского, 2006. – 159 с.
2. Богданов Н.А. Происхождение и история Мирового океана / Н.А. Богданов, П.А. Каплин, С.Д. Николаев. – М.: Мысль, 1979.
3. Выхованец Г.В. Эоловый процесс на морском берегу / Г.В. Выхованец. – Одесса: Астропринт, 2003.
4. Леонтьев О.К. Морская геология (Основы геологии и геоморфологии дна Мирового океана) / О.К. Леонтьев. – М.: Высш. школа, 1982. – 344 с.
5. Леонтьев И.О. Прибрежная динамика: волны, течения, потоки наносов / И.О. Леонтьев. – М.: Геос, 2001.
6. Мазарович А.О. Строение дна Мирового океана и окраинных морей России. Учебное пособие / А.О. Мазарович - М.: ГЕОС. 2006. 192 с.
7. Морская геоморфология: Терминологический справочник. Береговая зона: процессы, понятия, определения / [науч.ред.: В.П. Зенкович, Б.А. Попов]. – М.: Мысль, 1980. – 280 с.
8. Павлидис Ю.А. Шельф Мирового океана в позднечетвертичное время / Ю.А. Павлидис. – М., 1992.
9. Сафьянов Г.А. Геоморфология морских берегов / Г.А. Сафьянов. – М.: Изд-во Московск. ун-та, 1996. – 400 с. Берега. Природа мира / [Каплин П.А., Леонтьев О.К., Лукьянова С.А., Никифоров Л.Г.]. – М.: Мысль, 1991. – 479 с.
10. Сафьянов Г.А. Геоэкология береговой зоны океана / Г.А. Сафьянов. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 196 с.
11. Сафьянов Г.А. Инженерно-геоморфологические исследования на берегах морей / Г.А. Сафьянов. – М., 1987.
12. Шепард Ф.П. Морская геология / Шепард Ф.П.; пер. с англ. С.С. Филатова; под ред. А.Н. Ласточкина, А.М. Карасика, М.Е. Каплана. – [3-е изд.] – Ленинград: Недра, 1976. – 488 с.